Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se
Mottagare DNR: KN2026/01512

Yttrande över Kärnkraftsprövningsutredningens slutbetänkande Ny kärnkraft – moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar.

Er beteckning: KN2026/01512

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västerbottens län ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag när det gäller att skapa en framåtsyftande och klargörande reglering som tydliggör processer och ansvar för att bedöma behov av beredskap om ny kärnkraft ska etableras på nya platser.

Länsstyrelsen Västerbotten har synpunkter i följande delar, vilket förtydligas mer utförligt under respektive rubrik.

- Tillräcklig beredskap – vad är det?

Det bör förtydligas vad som avses med ”tillräcklig utsträckning”. Detta för att det ska vara tydligt för en länsstyrelse när tillräcklig utsträckning är uppnått. Detta för att kunna fatta beslut på samma grunder, oavsett var i Sverige anläggningen finns.

- Beredskapsavgiften och länsstyrelsernas finansiering

Länsstyrelsen Västerbotten vill dock trycka på att länsstyrelsen får särskild finansiering för att kunna bygga beredskap. att arbetet med att bygga beredskapen ska kunna utföras att länsstyrelserna får särskild finansiering.

- Personalberedskap och stödlän

Av vikt att titta historiskt kring varför detta system byggdes upp. Västerbotten har historiskt bedrivit ett arbete med tydlig avsikt att

stödja övriga län i norra Sverige då inget län här har kärnkraft inom sitt geografiska område men ändå blev hårt drabbat av Tjernobyl.

- Höjd beredskap och krig

Utredningen har inte resonerat kring detta perspektiv och de extra kostnader för beredskapen för radiologiska nödsituationer som det eventuellt kan medföra. Detta är ett viktigt perspektiv att belysa nu när totalförsvaret utvecklas i hög takt.

Tillräcklig beredskap – vad är det?

Lagen om kärnteknisk verksamhet föreslås få en ny paragraf som anger att en kärnteknisk anläggning inte får tas i provdrift innan den räddningstjänst som staten ansvarar för har förberetts i tillräcklig utsträckning. I utredningen (sid 227) står också att tillståndshavaren ska försäkra sig om att nödvändig beredskap är på plats innan provdrift inleds och att länsstyrelsen ska informera tillståndshavaren om när relevanta förberedelser är på plats. Länsstyrelsen i det län där den kärntekniska anläggningen är belägen ska informera tillståndsinnehavaren när så är fallet.

Myndigheten för civilt försvar ska enligt förslaget till ny §20 i 4 kapitlet: *Förordning om skydd mot olyckor*, fatta beslut om beredskaps- och planeringszoner inklusive vilka skyddsåtgärder för allmänheten som ska förberedas inom de zoner som beslutas.

När är beredskapen tillräcklig för att få starta provdrift? Det bör förtydligas vad som avses med tillräcklig utsträckning, detta för att det ska vara tydligt för en länsstyrelse när tillräcklig utsträckning är uppnått och för att detta beslut ska fattas på samma grunder, oavsett var i Sverige anläggningen finns. Det framgår vidare i utredningen (sid 227) att det är tillräckligt när åtgärder är implementerade, till exempel att installationer är på plats, jodtabletter är utdelade, program och planer är framtagna, det finns information till allmänheten. Men ingår i tillräckligt att en länsstyrelse till exempel ska ha utbildat, övat och prövat, så myndigheten vet att det fungerar, om en radiologisk nödsituation skulle uppstå? Om det inte görs tydligare i förordningstexten, behöver det i alla fall vara tydligt vad som förväntas uppnås av länsstyrelserna i beslutet från MCF.

Beredskapsavgiften och länsstyrelsernas finansiering

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att beredskapsavgiften ska baseras på den aktuella anläggningens risk och de kostnader kring beredskapsåtgärder som kan kopplas till denna. Utredningen har noterat att det pågår förändringar som kan påverka kostnader för skyddsåtgärder, till exempel införandet av SE Alert. Det är viktigt att systemet för att beräkna kostnader utformas så att det är enkelt att förändra när sådan typ av utveckling sker.

Beredskapsavgiften ska (sid 163) vid länsstyrelserna, täcka personalberedskap, tekniska förbättringar, telekostnader, deltagande i nationellt utvecklingsarbete kring kärnenergi-beredskapen, regional utbildning och övning, så att god förmåga att lösa de uppgifter som kan bli aktuella vid en kärnteknisk olycka finns. Det ska även täcka merkostnader för personalberedskap att kunna bistå andra län. För planeringszonslän ska det täcka den särskilda beredskapsplanering som följer av kraven på skydds-åtgärder. Det är viktigt att de medel Länsstyrelserna får följer kostnadsutvecklingen i samhället så att erforderlig beredskap fortsatt kan upprätthållas och utvecklas och inte minskar på grund av ökade kostnader i samhället.

Beredskapsavgiften ska tillståndsinnehavaren börja betala när provdriften inleds, detta för att det är då de kan börja tjäna pengar. Länsstyrelserna förväntas ha gjort tillräckligt beredskapsarbete innan denna tidpunkt. I avsnittet om konsekvenser för statsbudgeten (12.4.3) framgår att utredningen bedömer att kostnaden som uppstår för länsstyrelserna kommer att bekostas av statsbudgeten. Länsstyrelsen Västerbotten vill dock trycka på att det är en förutsättning för att arbetet med att bygga beredskapen ska kunna utföras att länsstyrelserna får särskild finansiering. 2025 fick kärnkraftslänen mellan 8,7 och 10,2 miljoner. För att bygga upp beredskapen bedömer länsstyrelsen Västerbotten initialt att det kräver mer resurser än att förvalta och utveckla den beredskap som redan finns.

Personalberedskap och stödlän.

Länsstyrelsen Västerbotten ser positivt på ett uppdrag att se över fortsatt behov av funktionerna stödlän och personalberedskap inom kärnenergiberedskapen. Vi ser att det då också är av vikt att titta historiskt kring varför detta system byggdes upp så att inte anledningar till att systemet byggdes inte kommer fram och värderas. Västerbotten har historiskt bedrivit ett arbete med tydlig avsikt att stödja övriga län i norra Sverige då inget län här har kärnkraft inom sitt geografiska område men ändå blev hårt drabbat av Tjernobyl.

Höjd beredskap och krig

Uppdraget för utvecklingen av samhällets beredskap är att dimensioneringsgrunden ska vara höjd beredskap och krig. Utredningen har inte resonerat kring detta perspektiv och de extra kostnader för beredskapen för radiologiska nödsituationer som det eventuellt kan medföra. Detta är ett viktigt perspektiv att belysa nu när totalförsvaret utvecklas i hög takt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Beredskapsdirektör Magnus Hansson med föredragande tjänsteperson Maria Muribi.